

Ce înseamnă ALTFEL în Școala Altfel?

Sorana Pogăcean

Coordonator Programe de Formare la Fundația Noi Orizonturi

sorana_pogacean@noi-orizonturi.ro

Abstract

We, at “Noi Orizonturi” Foundation, have *different* programs, we train *different* teachers and we want a *different* future for Romanian children. We consider ourselves a *different* organization, but it is difficult to determine in observable and measurable terms how *different* (Romanian equivalent of *altfel*) looks like. Probably, that’s why we empathized very well with the situation of the schools that organize *Școala Altfel* – a concept-program that sounds interesting, right? But what does it mean? The aim of this paper is to define more clearly how the success of such a project looks and what efforts are needed in order to get there.

Ce înseamnă ALTFEL în Școala Altfel?

Expresia anului 2018 conform Dicționarului Collins a fost *fake news* (*știri false*). Cei de la Dicționarul Oxford au scos la înaintare *youthquake* (greu de tradus în limba română, dar ar defini noțiunea de *schimbări majore produse de tineri*). Pentru România însă, cuvântul anului, mi se pare mie, a fost *ALTFEL* (*în alt mod*).

Există trei motive pentru care cred că *altfel* merită această onoare:

1. Își găsește utilitatea în orice domeniu despre care am vrea să ne exprimăm o părere – vrem șosele *altfel*, spitale *altfel*, școli *altfel*, legi *altfel*, economie *altfel*, români *altfel*... iar exemplele pot continua la nesfârșit.
2. Este un atribut suficient de generos pentru a descrie orice tip de schimbare, mai mică sau mai mare, pe care o așteptăm, fără a oferi neapărat detalii sau soluții concrete care să ne angajeze în mod direct la un anumit rezultat.
3. Exprimă clar opoziția față de *așa*, despre care – incredibil – toți cădem de acord că nu mai reprezintă ceva bun.

Și noi, la Fundația Noi Orizonturi, avem programe *altfel*, pregătim profesori *altfel* și ne dorim un viitor *altfel* pentru copiii din România. Nu a fost greu să ne poziționăm ca fiind o organizație *altfel* în educație, dar a fost dificil să determinăm în termeni de indicatori observabili și evaluabili cum arată acest *altfel*. Probabil acesta este și motivul pentru care am empatizat puternic cu școlile care organizează anual *Școala Altfel*. Sună bine, nu-i așa? Dar ce înseamnă? Împreună cu trei școli din țară, Colegiul Național Liviu Rebreanu din Bistrița, Colegiul Național C.D.Loga din Caransebeș și Școala Gimnazială nr. 10 din Suceava, am început să definim mai clar cum se conturează succesul unui astfel de demers și ce eforturi sunt necesare pentru a ajunge la un asemenea rezultat optim. Am fost ajutați prin proiectul *Se poate și altfel* de către [Raiffeisen Bank Romania](#), prin Programul de granturi [Raiffeisen Comunitati](#) 2017. Așadar, în continuare, vă prezint, pe rând, fiecare aspect care ar susține reușita *Școlii Altfel*.

1. *Școala Altfel* presupune un efort colectiv

Dacă mă gândesc cât timp și câte resurse îmi ocupă organizarea conferinței *Arhitectii Educației*, care, de exemplu, anul trecut a fost un eveniment de o zi, cu 150 de participanți și 22 de speakeri, la care am lucrat alături de trei colegi timp de 6 luni, ajung repede la concluzia că o școală, cu 1.000 de copii, peste 70 de profesori și 5 zile de evenimente, are nevoie de o super echipă de organizare. **Un indicator de succes îl reprezintă, deci, echipa de organizare, în care trebuie să se audă, obligatoriu: vocea directorului, a profesorului, a părintelui și a elevului. Absența oricărei voci aduce ineficiență.**

Școlile înscrise în proiect au pornit la drum cu o echipă de cinci: 1 director, 1 consilier educativ, 1 profesor, 1 părinte și 1 elev. Acolo unde echipa a păstrat această componentă, efortul resimțit a fost gestionabil. Acolo unde însă s-a schimbat componenta, presiunea asupra celorlalți a crescut considerabil. De exemplu, într-una dintre școli, direcțiunea a preferat să delege unui membru din CA participarea la ședințele de organizare. O idee care nu este neapărat rea, doar că trebuie conștientizat și faptul că atunci când alegem această cale, delegăm atât responsabilitatea, cât și deciziile, iar apoi ne asumăm să sprijinim echipa să le implementeze. În caz contrar, echipa se simte împovărată, dar și fără autoritate atunci când cere colegilor să ia parte la schimbare.

Într-un alt caz, am întâlnit reticență în a accepta părinții și elevii în nucleul de organizare, dar, cu puține insistențe din partea noastră, susținute de argumente clare, au descoperit că atunci când

sunt invitați să depășească rolul de **beneficiari** – în cazul elevilor – sau **sponsori** – în cazul părinților –, ei răspund prompt și bucuros. Și-au „suflecat mânecile” și, alături de profesori, au contribuit cu idei și soluții la provocările inerente organizării unui astfel de eveniment.

2. Școala Altfel are gustul locului

Odată ce au fost eliminate constrângeri legate de curriculum, timp, materie, 1 profesor/atelier, spațiu etc., lucrurile păreau în continuare mai complicate decât în restul anului școlar. Una dintre reacțiile comune ale școlilor cu care colaborăm a fost să folosească (până la exces, așa zice eu) excursia școlară ca metodă de (pe)trecere a timpului.

Să ne înțelegem: nu suntem împotriva excursiilor, dar au câteva limitări clare, iar cea mai grea de digerat este cea financiară. Atunci când am investigat motivele pentru care aleg totuși această cale sau decid să păstreze în cadrul *Școala Altfel* o organizare de tipul „dirigintele și clasa”, am descoperit următoarele: se pornește de la premisa că asta își doresc elevii (să iasă din școală sau, dacă rămân, să nu facă școală), profesorii se simt singuri în tot acest proces și nu simt sprijinul comunității, cu toate că aceeași comunitate ar fi dispusă la cooperare, dar nu știe cum să traducă oferta în obiective de învățare.

Experiența alături de școlile din proiect ne-a arătat că succesul acestei săptămâni arată astfel:

- Planificarea *Școlii Altfel* începe cu **investigarea intereselor și nevoilor elevilor**. Asta presupune un proces structurat și asumat de *ascultare* și *răspuns*. Mai multe despre cum poate să arate un astfel de proces găsiți [aici](#).

- Coerența întregii săptămâni este dată de **asumarea întregului colectiv a competențelor transversale**: *a învăța să înveți și dezvoltarea abilităților socio-emoționale*. Fiecare profesor are nevoie să își definească pentru atelierul său, indiferent de subiectul ales, indicatorii prin care observă aceste două competențe. Cum definim corect și de ce este important ca și elevul să fie conștient de acești indicatori, puteți să citiți [aici](#).
- **Libertatea de alegere atât a elevului, cât și a profesorului este esențială**. Atunci când elevul simte că are la dispoziție o ofertă reală și relevantă, va alege responsabil și în concordanță cu nevoile sale. Atunci când profesorul are libertate să fie creativ, să colaboreze cu alți colegi, să iasă din zona sa de confort, atunci va sparge barierele predării. Toate cele trei școli au propus zeci de ateliere (unele interdisciplinare) și au implementat o soluție pusă la dispoziție de una dintre școli despre cum să gestioneze logistic acest demers.
- **Elevii care doresc să se implice sunt invitați să facă parte din echipa de organizare**. În școlile din proiect, ei au ajutat la colectarea nevoilor de învățare, la înscrieri, au devenit asistenți la atelierele profesorilor, ba chiar au condus propriul atelier. Este o oportunitate de creștere enormă pentru ei și un ajutor incontestabil pentru profesori.
- **Părinții sunt invitați să susțină ateliere**, alături de profesorii din școală. În această săptămână este important să deschidem porțile școlii în ambele sensuri: ieșim în comunitate, dar și invităm comunitatea în școala noastră. Este o oportunitate să ne cunoaștem mai bine, să ne câștigăm simpatia și sprijinul, precum și să învățăm unii de la alții.

3. Școala Altfel nu este atât de altfel

Legenda spune că această săptămână a fost introdusă pentru a oferi profesorilor și elevilor oportunitatea de a testa metode și abordări noi care apoi, în urma unui proces de reflecție, să fie transferate în activitatea de la clasă. Glumesc, nu este o legendă! Asta scrie în metodologie. Deci, mai adăugăm un criteriu: la finalul *Școlii Altfel* **este important să reflectăm asupra experienței avute și să extragem lecții pentru viitor**: ce a fost bine și păstrăm, ce poate fi îmbunătățit și trebuie să schimbăm, deducând ușor ce să transferăm concret la clasă. Procesul poate fi condus de un facilitator extern școlii sau de cineva din echipa de organizare, însă nu îl ignorăm!

O scurtă concluzie: am depășit momentul în care ne întrebam dacă *Școala Altfel* este relevantă în contextul educațional actual. Acum trebuie să ne asumăm definirea clară a ceea ce face această săptămână una de succes. Am urmărit îndeaproape și am sprijinit efortul a trei școli pentru a înțelege care sunt ingredientele potrivite pentru *o săptămână altfel reușită*. O să fie totul perfect în săptămâna asta? Eu sunt cea pesimistă din echipă și tot o să spun: aproape perfect!

Referințe

Școala Altfel, Ghid de implementare, 2016, Ministerul Educației Naționale și Fundația Noi Orizonturi. Accesat în 26 ianuarie, 2019, http://ismb.edu.ro/documente/proiecte/Educatie_permanenta/2017/ghid_scoala_altfel_2017.pdf.